

Natalia Grosz

JĘZYK NIEMIECKI

dla opiekunów osób starszych

Przydatne słowa, wyrażenia i dialogi

poltext

PLIK
mp3
DO POBRANIA
GRATIS

JĘZYK NIEMIECKI

dla opiekunów osób starszych

Natalia Grosz

JĘZYK NIEMIECKI

dla opiekunów osób starszych

Przydatne słowa, wyrażenia i dialogi

poltext

Spis treści

1. Mów i pytaj w języku niemieckim	6
1.1. Buduj samodzielnie proste zdania w języku niemieckim	7
1.2. Pytaj w języku niemieckim	12
1.3. Opowiadaj w czasie przeszłym	15
2. Mówię o sobie rodzinie podopiecznego	26
2.1. Imię, nazwisko, pochodzenie i wiek – pytania i odpowiedzi	27
2.2. Mój zawód i kwalifikacje – pytania i odpowiedzi	31
2.3. O mojej rodzinie i moim hobby	35
3. Rozmowa z rodziną podopiecznego, czyli wszystko, co muszę wiedzieć o podopiecznym	40
3.1. Lekarstwa i ich podawanie	41
3.2. Alergie i posiłki	48
3.3. Moje obowiązki	55
3.4. Choroby osób starszych, lekarze i anatomia	60
3.5. Moje pytania o podopiecznego	68

4. Codzienność z podopiecznym	72
4.1. Pytanie o samopoczucie i dolegliwości	73
4.2. Pacjent leżący – toaleta i zapobieganie odleżynom	77
4.3. Pomoc przy codziennych czynnościach	81
4.4. Czas wolny z podopiecznym	86
4.5. Gdy podopieczny jest smutny lub zdenerwowany – rozpoczęcie trudnej rozmowy	90
5. Trudne sytuacje	94
5.1. Utrata przytomności, złamanie nogi	95
5.2. Wzywanie karetki	99
5.3. Wizyta u lekarza	103
5.4. Wizyta u dentysty	107
5.5. Trudności w porozumiewaniu się	111
6. Moje CV – jak napisać?	112
Rozwiązania ćwiczeń	117
Notatki	120

1

Mów i pytaj w języku niemieckim

Każdy, kto uczy się języka obcego, chce w tym języku rozmawiać. Co oznacza, że chce mówić i pytać, czyli po prostu budować zdania. W tym rozdziale zobaczysz, jak budować zdania twierdzące i pytające, a także jak mówić w czasie przeszłym.

1.1.

Buduj samodzielnie proste zdania w języku niemieckim

By budować w języku niemieckim zdania twierdzące, najpierw musimy poznać **zaimki osobowe**:

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
ich <i>ja</i>	wir <i>my</i>
du <i>ty</i>	ihr <i>wy</i>
er/sie/es <i>on/ona/ono</i>	sie/Sie <i>oni/Pan/Pani/Państwo</i>

Tak jak w języku polskim, również w języku niemieckim czasowniki odmieniamy przez osoby.

Wyróżniamy czasowniki regularne i nieregularne. Jeżeli czasownik odmienia się w sposób nieregularny, to jego odmiany musimy nauczyć się na pamięć. Jednak zaczniemy od odmiany czasownika regularnego.

Czasownik, np. **machen** – robić, składa się z tematu bezokolicznika, „**mach**”, oraz końcówki bezokolicznika, „**-en**”. Pozostawiamy temat (czyli odcinamy końcówkę „-en”) i do niego dokładamy następujące końcówki:

machen – robić

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
ich mache	wir machen
du machst	ihr macht
er/sie/es macht	sie/Sie machen

W języku niemieckim, w przeciwieństwie do języka polskiego, nie można opuścić zaimka osobowego: **Ich mache** – robię (zaimek osobowy „ja” możemy w języku polskim pominąć). Podmiot i odmieniony przez niego czasownik jest bazą do zbudowania zdania w języku niemieckim:

- **Ich mache eine Suppe.**
- **Du machst eine Suppe.**

- Er macht eine Suppe.
- Sie macht eine Suppe.
- Anna macht eine Suppe.
- Wir machen eine Suppe.
- Ihr macht eine Suppe.
- Sie machen eine Suppe.

Spójrzmy na kolejny czasownik regularny:

kaufen – kupować

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
ich kaufe	wir kaufen
du kaufst	ihr kauft
er/sie/es kauft	sie/Sie kaufen

- Ich kaufe eine Tomate.
- Du kaufst eine Tomate.
- Klaus kauft eine Tomate.
- Wir kaufen eine Tomate.
- Ihr kauft eine Tomate.
- Sie kaufen eine Tomate.

Na przykładzie tych zdań widzimy już zasadę, że w każdym niemieckim zdaniu musi znaleźć się osoba, na drugim miejscu znajduje się czasownik odmieniony przez tę osobę, a następnie reszta zdania. Poniższy schemat pozwoli ci zapamiętać, w jaki sposób budujemy proste zdania w języku niemieckim.

Ich kaufe eine Tomate.

Osoba

czasownik

reszta zdania

Do najważniejszych czasowników odmieniających się w powyżej przedstawiony sposób należą: machen, kaufen, kochen, trinken, gehen, spielen, hören i wiele innych.

Nieregularnie odmieniają się między innymi czasowniki „haben” oraz „sein”.

haben – mieć

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
ich habe	wir haben
du hast	ihr habt
er/sie/es hat	sie/Sie haben

sein – być

Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
ich bin	wir sind
du bist	ihr seid
er/sie/es ist	sie/Sie sind

- **Ich habe eine Birne.** – Ja mam gruszkę.
- **Du hast eine Birne.** – Ty masz gruszkę.
- **Er hat eine Wassermelone.** – On ma arbuza.
- **Wir haben eine Tomate.** – My mamy pomidora.
- **Ihr habt eine Wassermelone.** – Wy macie arbuza.
- **Sie haben eine Tomate.** – Oni mają pomidora.
- **Ich bin glücklich.** – Ja jestem szczęśliwa.
- **Du bist verliebt.** – Jesteś zakochany.
- **Er ist traurig.** – On jest smutny.
- **Wir sind glücklich.** – My jesteśmy szczęśliwi.
- **Ihr seid verliebt.** – Wy jesteście zakochani.
- **Sie sind traurig.** – Oni są smutni.

Na poniższych przykładach widzimy, że czasownik znajduje się ZAWSZE na drugim miejscu, a podmiot obok czasownika – z jego prawej lub lewej strony.

- Ich gehe heute ins Kino.
- Heute gehe ich ins Kino.
- Ins Kino gehe ich heute.

Ćwiczenie 1

Uzupelnij luki odpowiednio odmienionym czasownikiem.

- Ich Kartoffeln. (kochen)
Wir eine Katze. (haben)
Er eine Suppe. (machen)
Ihr traurig. (sein)
Heute Ania ins Kino. (gehen)

Ćwiczenie 2

Przetłumacz poniższe zdania na język niemiecki.

- Słuchamy muzyki. –
Oni idą do kina. –
My gotujemy zupę pomidorową. –
Wy macie psa. –
On jest szczęśliwy. –

Ćwiczenie 3

Połącz odpowiedni czasownik ze zdaniem.

1. Ich Kartoffeln.	A. kauft
2. Wir nett.	B. koche
3. Er drei Tomaten.	C. habt
4. Ihr eine Katze.	D. sind

Przepisz, rozwiąż, zapamiętaj

sein – być

Ich bin traurig. – Jestem smutny.

haben – mieć

Ich habe eine Katze. – Mam kota.

kochen – gotować

Ich koche eine Suppe. – Gotuję zupę.

kaufen – kupować

Wir kaufen drei Gurken. – Kupujemy trzy ogórki.

Ich mache eine Suppe.

Du machst eine Suppe.

Er/Sie/Es macht eine Suppe.

Wir machen eine Suppe.

Ihr macht eine Suppe.

Sie/Sie machen eine Suppe.

Ich habe eine Katze.

Du hast eine Katze.

Er/Sie/Es hat eine Katze.

Wir haben eine Katze.

Ihr habt eine Katze.

sie/Sie haben eine Katze.

Ich bin traurig.

Du bist traurig.

Er/Sie/Es ist traurig.

Wir sind traurig.

Ihr seid traurig.

sie/Sie sind traurig.

W zdaniu twierdzącym czasownik znajduje się

ZAWSZE na drugim miejscu, a osoba obok czasownika.

Ich **gehe** heute ins Kino.

Heute **gehe** ich ins Kino.

Ins Kino **gehe** ich heute.

1.2.

Pytaj w języku niemieckim

Rozmowa w języku niemieckim to nie tylko odpowiadanie na pytania, ale również zadawanie pytań. W tym podrozdziale dowiemy się, jak tworzyć zdania pytające w języku niemieckim.

W języku niemieckim rozróżniamy dwa typy pytań: pytania otwarte, czyli te z pytajnikiem, oraz pytania zamknięte, czyli z „czy”.

Wann machst du ...?	Pytania zaczynające się od słówka pytającego to pytania otwarte.
Hast du ...?	Pytania zaczynające się od czasownika to pytania zamknięte.

Zdania pytające otwarte rozpoczynają się od zaimka pytającego. Do najczęściej używanych zaimków pytających należą:

- wo – gdzie
- wann – kiedy
- woher – skąd
- wie – jak
- wohin – dokąd
- was – co
- wem – komu
- wen – kogo

Należy pamiętać o tym, że czasownik musi wystąpić na drugim miejscu, a osoba obok czasownika.

- Was hast du? – Co masz?
- Wo bist du? – Gdzie jesteś?
- Was kocht sie? – Co ona gotuje?
- Wo machst du eine Suppe? – Gdzie robisz zupę?
- Wo kaufst du einen Apfel? – Gdzie kupujesz jabłko?

- **Was trinkt ihr?** – Co wy pijecie?
- **Was essen sie?** – Co oni jedzą?

Na powyższych przykładach widzimy, że na pierwszym miejscu znajduje się zaimek pytający, na drugim miejscu czasownik odpowiednio odmieniony przez osobę, następnie obok czasownika osoba i reszta zdania. Łatwo zapamiętacie tę zasadę, patrząc na poniższy schemat:

Was kochst du am Montag?

Pytajnik

czasownik

osoba

reszta zdania

Jeżeli chcemy zadać pytanie z „czy”, np. „Czy idziesz do kina?”, „Czy ona gotuje zupę?”, czasownik stawiamy na pierwszym miejscu, a zaraz po nim osobę.

- **Kaufst du eine Banane?** – Czy ty kupujesz banana?
- **Trinkst du Wasser?** – Czy pijesz wodę?
- **Kochst du eine Suppe?** – Czy gotujesz zupę?

Poniższy schemat pozwoli utrwalić ten typ pytań:

Kochst du eine Suppe?

Czasownik

osoba

reszta zdania?

Ćwiczenie 4

Przetłumacz poniższe pytania na język niemiecki.

Kiedy idziesz do kina? –

Czy kupujesz mięso? –

Gdzie gotujesz zupę? –

Czy ona pije kawę? –

Ćwiczenie 5

Odpowiedz na poniższe pytania.

Was kochst du?.....

Wann gehst du ins Kino?.....

Trinkst du Tee?

Przepisz, rozwiąż, zapamiętaj

wo – gdzie
wann – kiedy
woher – skąd
wie – jak

wohin – dokąd
was – co
wem – komu
wen – kogo

Was machst du?
Woher kommst du?
Wann gehst du ins Kino?
Wem hilfst du?
Wen besuchst du?

Trinkst du Kaffee?
Geht sie ins Kino?
Kocht ihr eine Suppe?
Kaufen Sie Tomaten?

Was kaufst du?
Ich kaufe Gurken.

Kaufst du Gurken?
Ja, ich kaufe Gurken.

Wem hilfst du?
Ich helfe meiner Oma.

Hilfst du deiner Oma?
Ja.

1.3.

Opowiadaj w czasie przeszłym

Od czasowników „haben” i „sein” tworzymy formę czasu przeszłego w następujący sposób:

Czas teraźniejszy	Czas przeszły
ich habe – ja mam du hast – ty masz er/sie/es hat – on/ona/ono ma	ich hatte – ja miałem du hattest – ty miałeś er/sie/es hatte – on/ona/ono miało
wir haben – my mamy ihr habt – wy macie sie/Sie haben – oni/Pan/Pani/Państwo mają	wir hatten – my mieliśmy ihr hattet – wy mieliście sie/Sie hatten – oni/Pan/Pani/Państwo mieli
Ich habe eine Katze. – Mam kota.	Ich hatte eine Katze. – Miałam kota.
Hast du eine kleine Wohnung? – Czy masz małe mieszkanie?	Hattest du eine kleine Wohnung? – Czy miałeś małe mieszkanie?

Czas teraźniejszy	Czas przeszły
ich bin – ja jestem du bist – ty jesteś er/sie/es ist – on/ona/ono jest	ich war – ja byłem du warst – ty byłeś er/sie/es war – on/ona/ono było
wir sind – my jesteśmy ihr seid – wy jesteście sie/Sie sind – oni/Pan/Pani/Państwo są	wir waren – my byliśmy ihr wart – wy byliście sie/Sie waren – oni/Pan/Pani/Państwo byli
Ich bin in Berlin. – Jestem w Berlinie.	Ich war in Berlin. – Ja byłem w Berlinie.
Er ist im Kino. – On jest w kinie.	Er war im Kino. – On był w kinie.

W języku niemieckim rozróżniamy czasowniki regularne i nieregularne – także w czasie przeszłym. W tej lekcji dowiemy się, jak tworzyć zdania w czasie przeszłym z czasownikami regularnymi.

Czas przeszły Perfekt jest czasem przeszłym złożonym. Orzeczenie w czasie Perfekt składa się z czasownika posiłkowego „haben” lub „sein” oraz z nieodmiennego imięstowu czasu przeszłego Partizip II, który znajduje się zawsze na końcu zdania. Jak utworzyć Partizip Perfekt (Partizip II) czasowników regularnych, zwanych również słabymi? Do tematu czasownika dodajemy przedrostek „ge-”, a po temacie końcówkę „-t” lub „-et”, np.:

gemacht

Zdania twierdzące w czasie przeszłym

☺ haben LUB sein reszta zdania Partizip II.

Zdania pytające z pytajnikiem w czasie przeszłym

Pytajnik haben LUB sein ☺ reszta zdania Partizip II ?

Zdania pytające zamknięte w czasie przeszłym

Haben LUB Sein ☺ reszta zdania Partizip II ?

Czasownika posiłkowego „haben” używamy wtedy, gdy czasownik, którego chcemy użyć, oznacza bezruch, nie określa zmiany stanu. Czasownika posiłkowego „sein” używamy zaś wtedy, gdy czasownik, którego chcemy użyć, oznacza ruch lub zmianę stanu.

Przykładowe zdania:

Ich koche eine Suppe. → CZAS TERAŹNIEJSZY Gotuję zupę.

Ich habe eine Suppe gekocht. → CZAS PRZESZŁY Ugotowałam zupę.

Czasownik „kochen” jest czasownikiem regularnym i określa bezruch – dlatego na drugim miejscu w zdaniu znajdzie się czasownik posiłkowy „haben” ODPOWIEDNIO ODMIENIONY PRZEZ OSOBĘ! Zaś od czasownika „kochen” tworzymy Partizip II następująco:

gekochent

Zdania twierdzące:

Ich habe eine Suppe gekocht.	Ugotowałam zupę.
Du hast eine Suppe gekocht.	Ugotowałeś zupę.
Er hat eine Suppe gekocht.	On ugotował zupę.
Sie hat eine Suppe gekocht.	Ona ugotowała zupę.
Wir haben eine Suppe gekocht.	My ugotowaliśmy zupę.
Ihr habt eine Suppe gekocht.	Wy ugotowaliście zupę.
Sie haben eine Suppe gekocht.	Oni ugotowali zupę.

Zdania pytające otwarte:

Was hast du gekocht?	Co ugotowałeś?
Was hat er gekocht?	Co on ugotował?
Was hat sie gekocht?	Co ona ugotowała?
Was habt ihr gekocht?	Co ugotowaliście?
Was haben sie gekocht?	Co oni ugotowali?

Zdania pytające zamknięte:

Hast du eine Suppe gekocht?	Czy ugotowałeś zupę?
Hat er eine Suppe gekocht?	Czy on ugotował zupę?
Hat sie eine Suppe gekocht?	Czy ona ugotowała zupę?
Habt ihr eine Suppe gekocht?	Czy wy ugotowaliście zupę?
Haben sie eine Suppe gekocht?	Czy oni ugotowali zupę?

Język niemiecki Poziom A1–A2

Chcesz zostać opiekunem bądź opiekunką osób starszych? Poznaj najważniejsze słownictwo, wyrażenia, konstrukcje oraz dialogi, które z pewnością przydadzą ci się w pracy.

Pragniesz zatroszczyć się o tych, którzy sami zrobić tego nie mogą – to piękne i niesamowite. Książka *Język niemiecki dla opiekunów osób starszych* powstała z myślą o tych, którzy każdego dnia pomagają innym, by mogli język obcy uczynić swoim dodatkowym atutem.

Początkowy rozdział zawiera najważniejsze zagadnienia gramatyczne, których opanowanie umożliwi ci budowanie prostych zdań oznajmujących i pytających w czasie teraźniejszym i przeszłym. Ich znajomość to pierwszy krok na drodze do sprawnej komunikacji. Kolejne rozdziały to zbiór najczęściej używanych słów i wyrażzeń, które pozwolą ci poznać podopiecznego i jego rodzinę, a także:

- opowiedzieć o sobie,
- zapytać o samopoczucie i dolegliwości,
- zorganizować czas wolny z podopiecznym,
- umówić wizytę u lekarza czy dentystry,
- reagować na trudne sytuacje

i wiele więcej. W książce znajdziesz również podpowiedzi, jak radzić sobie w sytuacjach, gdy występują trudności w porozumiewaniu się, czy wskazówki, jak napisać dobre CV w języku niemieckim. Wszystkie konstrukcje możesz sobie utrwalić dzięki różnorodnym ćwiczeniom znajdującym się w książce, a także zamieszczonym na końcu każdego podrozdziału sekcjom „Wytnij, rozwiń, zapamiętaj!” z pięcioma najważniejszymi zawartymi w nim wyrażeniami lub grupami wyrażzeń. Ta książka to wszystko, co jest ci potrzebne, by bez obaw podjąć pracę w charakterze opiekuna osób starszych.

